

Devínska orchidea

Nadežda Hrapková, PhDr.

Z hľadiska flóry a fauny je veľmi unikátnou a zaujímavou lokalitou národná prírodná rezervácia **Devínska Kobyla**. Rozprestiera sa v najjužnejšej časti **Malých Karpát** na ploche 101 ha medzi Devínskou Novou Vsou, Dúbravkou a Devínom na území **Bratislavy**. Jedinečnosť územia dokumentuje výskyt 234 druhov húb, 110 druhov lišajníkov, 100 druhov machov a 1 100 druhov vyšších rastlín z toho 25 chránených. Na južných a juhozápadných svahoch Devínskej Kobyly rastú viaceré sucho- a teplomilné spoločenstvá so vzácnymi a chránenými druhmi rastlín a živočíchov. Osobitosťou územia je výskyt rôznych druhov a krížencov fialiek (rod *Viola*) a najmä bohaté zastúpenie čeľade vstavačovitých (*Orchideaceae*), kde sa z celkového počtu 50 druhov na Devínskej Kobyle zistilo až 26. Všetky druhy rastlín z čeľade vstavačovitých (*Orchideaceae*) sú zaradené medzi ohrozené druhy rastlín na tomto území.

V odľahlejšej severnej časti Devínskej Kobyly (Devínska Nová Ves) nájdete prírodnú rezerváciu Štokeravská vápenka. Nájdete tu niektoré krásne vstavače, spomedzi ktorých **jazyčkovec jadranský** je jedným z najvzácnejších druhov strednej Európy. Rastie v lesostepiach, svetlých lesoch či lesných okrajoch a na travinno-bylinných a krovinatých stráňach od nížin do pahorkatín, na vápnených pôdach. U nás sa vyskytuje na niekoľkých lokalitách v Malých Karpatoch a na Devínskej Kobyle.

Je až 80 cm vysoký, byť v hornej časti je niekedy červenkastá; podlhovasto kopijovité listy; redšie súkvetie má 15-30 kvetov, okvetné lístky vytvárajú väčšinou guľovitú prilbu, sú bledozelenkasté a fialovo čiarkované, pysk stužkovitý, v strede biely s tmavofialovými bodkami, na okraji červenohnedý, trojlaločný, bočné laloky pysku sú menej výrazne zafarbené. V čase kvitnutia je veľmi dekoratívny a nápadný druh, na Slovensku považovaný za najexotickejšiu orchideu. (Text H Baumann)

Na opačnom konci Devínskej Kobyly, v jej južnej časti nad cestou do Devína, sa “ukrýva” ďalšia vzácna lokalita – Prírodná rezervácia Fialková dolina. Bola vyhlásená roku 1993 na ochranu kriticky ohrozených druhov vstavačovitých rastlín. Má ráz miniatúrneho kaňonu s rozlohou približne 20 ha.

Podľa Jarmily Richmanovej:

Kráľovné rastlinnej ríše, drahokamy medzi kvetinami, perly našej kveteny – Orchidey. Sú čeľad'ou, ktorá si zaslúži prirovnanie, že sem patria najkrajšie rastliny sveta. Tieto rastliny ľudí vždy fascinovali. Je to druhovo veľmi početná čeľad', patrí sem okolo 30 tisíc druhov, čo znamená, že každý desiaty rastlinný druh na Zemi je orchidea. Treba ale poznamenať, že práve orchidey patria medzi najviac ohrozené.

Pre lokalitu Devína vyberáme ďalšie nasledovné druhy:

Vstavač purpurový

V lesnej časti neďaleko hradu Devín na malej čistine rastie aj **vstavač purpurový** (táto orchidea vonia až pri vädnutí a potom za sucha ...)

Text a foto: Jarmila Richmanová

Trváca orchidea s byľou vysokou 30-90 cm, pod súkvetím niekedy purpurovo sfarbenou; dolné listy obrátene podlhovasto vajcovité, svetlozelené a zvrchu lesklé, v prízemnej ružici; súkvetie hustý, bohatý klas dlhý 6-15 cm, okvetné lístky tvoriace krátku prilbu tmavo hnedopurpurové s tmavšími bodkami a čiarami, zvnútra zelenkasto bledé, slabo bodkované. Plodom je tobolka s množstvom semien.

Text: <http://snaturou2000.sk/rastliny/vstavac-purpurovy>

Vstavač vojenský – trvalá orchidea roztrúsene rastie vo svetlách najmä listnatých lesoch nížin a pahorkatín. Kvitne v máji a v júni.. Ozdobný druh s typickou vôňou kumarínu

text, foto: Jarmila Richmanová

Vstavač bledý – *Orchis pallens* - najskôr kvitnúca orchidea slovenskej flóry Trvalá orchidea, rastie vo svetlých lesoch, krovinách, vzácnejšie na kosených lúkach a pasienkoch, lesných okrajoch, najmä na vápnených pôdach, od nížin do horského stupňa. Kvitne v apríli až júni.

Vyskytuje sa riedko roztrúsená od Devínskej Kobyly až do Pohornádia (okolie Banskej Bystrice)

text, foto: Jarmila Richmanová

Spracované podľa : [/www.sazp.sk/](http://www.sazp.sk/),

http://www.devinskanovaves.sk/buxus/generate_page.php?page_id=1759

<http://geomuz.blogspot.com/>

<http://snaturou2000.sk/rastliny/jazyckovec-jadransky>

<http://www.foto-net.sk/?idc=77>